

УДК [330.332+330.341.1»71»(477)

**УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ
ІНТЕРЕСІВ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО
СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

О. В. Бондар-Підгурська

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

вул. Ковалю 3, м. Полтава, 3600, Україна. E-mail: ksyucha101@yandex.ua

Автором розроблено алгоритм формування оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів сталого інноваційного соціально-орієнтованого розвитку економіки України, який ґрунтується на законі невідповідності інноваційного розвитку та стратегічно правильній моделі інноваційного саморозвитку країни. На основі аналізу основних проблем національної безпеки досліджено інформаційну та духовну безпеку як першопричини гармонізації інтересів між соціумом, суспільством та державою. При цьому інноваційну спрямованість промисловості розглянуто як умову сталого розвитку, основу демократії та соціальної стабільності, а також гарант економічної безпеки держави.

Ключові слова: національні інтереси, гармонізація, промисловість, інноваційна модель розвитку, економічна безпека.

**УПРАВЛЕНИЕ ПРОЦЕССОМ ГАРМОНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ИНТЕРЕСОВ В КОНТЕКСТЕ ИННОВАЦИОННОГО
СОЦИАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ**

О. В. Бондарь-Подгурская

Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли»

ул. Ковалю 3, г. Полтава, 3600, Украина. E-mail: ksyucha101@yandex.ua

Автором разработан алгоритм формирования оптимального управления процессом гармонизации национальных интересов устойчивого инновационного социально-ориентированного развития экономики Украины, который основывается на законе непрерывного инновационного развития и стратегически правильной модели инновационного саморазвития страны. На основе анализа основных проблем национальной безопасности рассмотрены информационная и духовная безопасность как первопричины гармонизации интересов между социумом, обществом и государством. При этом инновационная направленность промышленности рассмотрена как условие устойчивого развития, основа демократии и социальной стабильности, а также гарант экономической безопасности государства.

Ключевые слова: национальные интересы, гармонизация, промышленность, инновационная модель развития, экономическая безопасность.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Союз промисловості та уряду з результативною інноваційною політикою має стати запорукою та умовою сталого соціально-орієнтованого розвитку економіки України задля забезпечення ефективної реалізації її національних інтересів [1] – життєво важливих матеріальних, інтелектуальних і духовних цінностей народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет країни та її прогресивний розвиток. А реалізації іннова-

ційної моделі розвитку вимагає залучення в господарський оборот результатів науково-технічної діяльності, а «можливість країни бути на висоті технологічних нововведень служить основою економічної і політичної незалежності, забезпечує високі соціальні стандарти, визначає конкурентоспроможність її економіки в світі» [2], тобто здатності економіки однієї держави конкурувати з економіками інших держав за рівнем ефективного використання національних ресурсів, продуктивності господарства й забезпечення на цій основі високого рівня життя населення [3, с. 28]. При цьому вважають, що саме інноваційна діяльність позитивно впливає на результати промислового виробництва [4], що, в свою чергу, виступає основою життєздатної демократії й забезпечує соціальну стабільність. Теза про те, що «промисловість і уряд повинні в цьому тісно співпрацювати, згуртовані спільною інноваційною політикою в стратегічний союз нового типу, служить орієнтиром для всіх учасників цього процесу» [5] – наголошує всесвітньо відомий фахівець з управління інноваціями – Борис Санто. Разом з тим, наявний в Україні інтелектуально-творчий потенціал не достатньо працює на національну економіку і її рух до «суспільства знань», тому вміння перетворювати знання на капітал та готовність віддано працювати на благо української економіки стають основними завданнями, які повинні знайти відображення в *системі цінностей* українського соціуму. З цього приводу В.М. Геєць, І.В. Бережна, Е.А. Михуринська відзначають, що модель розвитку України повинна передбачати, передусім, соціалізацію і гуманізацію економічного розвитку, що забезпечить прогрес у сфері науки, техніки і технологій, захист національних інтересів, а також спільність особистих і колективних пріоритетів. Разом з тим, при формуванні параметричних характеристик економічної моделі розвитку, необхідно враховувати особливості самоідентифікації регіонів, культурні цінності, суспільні інтереси і політичні цілі суспільства, наявні і потенційно доступні ресурси, що переважають, компоненти і тип взаємодії між різними рівнями соціально-економічної системи [6, 7].

«Продовження використання витратної економічної моделі, відсутність стимулів до інноваційних процесів і динамічного розвитку нових технологічних укладів обумовлюють неконкурентоспроможність української економіки, унеможливають кардинальне підвищення рівня та якості життя населення, провокують посилення соціальної напруги, поширення протестних настроїв» [8, с. 4]. Отже, зростаюча кількість різноманітного характеру викликів і загроз національним інтересам держави, тобто наявних і потенційно можливих явищ і чинників, які створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам, актуалізує питання національної безпеки будь-якої країни і потребує оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів в контексті інноваційного соціально-орієнтованого розвитку промисловості України.

Питання національної та економічної безпеки в контексті сталого розвитку економіки висвітлювалися в працях багатьох провідних українських, білоруських та російських вчених, зокрема: В. Гейця [6], В. Катасонова, А. Кальмана,

П. Никитенка [9, 13], О. Литвиненко [8], В. Мунтяна, Г. Пастернак-Таранушенка, М. Пендюри, С. Радзівєвської [3], В. Радецького [10], В. Предборського. Разом з тим, залишилися недостатньо висвітленими методологічні аспекти оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів в контексті інноваційного соціально-орієнтованого розвитку промисловості України.

Метою статті є розробка алгоритму оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів в контексті інноваційного соціально-орієнтованого розвитку промисловості України.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. «Ухвалена вперше у 2007 році Стратегія національної безпеки України не стала керівництвом для практичної діяльності органів державної влади, чому завадили їхня зосередженість на досягненні короткострокових політичних і економічних цілей, нехтування потребами стратегічного розвитку суспільства і держави. У підсумку посилилися загрози національній безпеці, послабилася спроможність України захищати свої національні інтереси» [8, с. 4].

Проблеми політики, економіки, охорони навколишнього середовища, військової безпеки та інші сприймаються більшістю цивілізованих країн світу, міждержавних та громадських організацій через призму забезпечення саме їх національних інтересів [10] – життєво важливих матеріальних, інтелектуальних і духовних цінностей Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток [1]. Нині перелік життєво важливих національних інтересів України сформований і викладений у Законі України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 року, де під *життєво важливими інтересами* розуміється сукупність потреб, задоволення яких забезпечує існування і можливості розвитку особистості, суспільства, держави [1]. Тобто, це об'єкт управління *національної безпеки*, яка відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року № 964- IV визначена як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, які забезпечують сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, попередження і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам, а остання редакція Закону «Про основи національної безпеки України» від 18.04.2013 р. більш конкретно деталізує категорію «національна безпека». Головним критерієм, згідно з яким інтереси можуть бути віднесені до життєво важливих, є їх відповідність умовам існування і можливостям прогресивного розвитку об'єктів безпеки. Без реалізації життєво важливих інтересів неможливо забезпечити стабільний стан держави і суспільства, а також нормальний розвиток країни як незалежного вільного суб'єкта міжнародних відносин. При цьому, поняття «інтереси» не існує саме по собі. Воно є складовою тріади: цінності, цілі, потреби.

Американський дослідник Д. Нехтерлейн [11], пропонуючи цілу своєрідну градацію національних інтересів вважає, що виділяти групи інтересів необхідно для того, щоб оцінити ступінь зацікавленості держави у конкретному питанні чи кризовій ситуації. Виходячи з цього, національні інтереси розмежовують за ступенем соціальної значущості на: 1) *інтереси виживання*; 2) *життєво важливі інтереси*; 3) *важливі інтереси*; 4) *периферійні інтереси*. В свою чергу, життєво важливі інтереси, на думку автора статті, доцільно класифікувати: 1) *за тривалістю* – постійні, довгострокові, короткострокові; 2) *за ступенем спільності* – індивідуальні, групові, корпоративні, національні, загальнолюдські; 3) *за рівнем (за масштабом)* – особистості, регіону, держави, світової спільноти (планетарні).

Очевидно, що кожному об'єкту безпеки притаманні свої інтереси. Ми поділяємо точку зору щодо того, що держава, суспільство і особистість можуть нормально функціонувати і розвиватися, якщо існує певна узгодженість, тобто *баланс інтересів особистості, суспільства і держави*. Однак, в реальності існують антиподи та протиріччя, що й формує головний внутрішній конфлікт України, породжує безліч проблем і вимагає їх негайного вирішення. У подібних ситуаціях, як правило, намагаються знайти точки «перетину» державних, громадських та особистих інтересів, механізми їх узгодження, які завжди є динамічними, що обумовлює тлумачення їх сутнісної характеристики з позиції певної системи та безперервного розвитку. Тому, реалізацію інтересів особистості, суспільства і держави доцільно розглядати як систему корпоративного управління через основних її учасників і механізми їх взаємодії. Одним із таких механізмів взаємодії або «механізмом гармонізації інтересів», на думку автора статті, є трансфер технологій, де соціум як потенційний носій інтелектуальної власності через реалізацію власних інтересів, забезпечує сталий розвиток держави та суспільства, задовольняючи їхні інтереси, і стає, одночасно, стрижнем моделі інноваційного саморозвитку [12].

Дана пропозиція обумовлена процесами глобалізації, де «все більше фактів свідчать про важливість прискореної інновації, без якої вже важко утримати лідерство, а також неможливо підтримувати динамічний баланс суспільства» [5]. Тобто, мова йде про необхідність забезпечення за рахунок «прискореної інновації» стійкого розвитку країни. В основі стійкості держави повинна стояти «стійкість особистості», тобто йдеться про доцільність *міждисциплінарного підходу* для вирішення проблеми стійкості держави через стійкість соціуму (особистості, людини).

Так, на відміну від традиційного, соціологічний, та й останнім часом активно розвивається політологічний підхід до духовної безпеки, що полягає у визначенні особливого її місця в системі національної безпеки та суспільстві в цілому, а також в аналізі цілком певних специфічних функцій, виконуваних нею в суспільному житті. Тобто, якщо в традиційному підході, – як зазначає дослідник Кузнецов В.Н. у роботі «Социология безопасности» – акцентується увага

на захисті від певних ризиків, викликів і загроз, то в соціологічному і політологічному – насамперед на певному внутрішньому стані системи духовної безпеки, визначеному взаємодією її елементів (суб'єктів), яке має забезпечити нормальне функціонування цієї системи, а також функціонування і розвиток суспільства в цілому незалежно від наявності тих чи інших загроз. Тобто, в першому випадку – це, перш за все, захист «ВІД», а в другому, – це система безпеки «ДЛЯ» (рис.1).

З метою забезпечення та захисту життєво важливих інтересів особистості і суспільства використовуються різні сили і засоби – політичні, дипломатичні, економічні, інформаційні, військові та інші. Тому побудова системи безпеки суспільства і держави повинна відбуватися з урахуванням, в першу чергу, життєво важливих інтересів особистості [1]. При цьому, розвиток промисловості України виступає зв'язуючою ланкою між усіма видами безпек в системі національної безпеки, гарантом соціальної стабільності та рівня реалізації національних інтересів, а також основою захисту системи цінностей.

В умовах загальної кризи, яку переживає Україна, за всіма основними критеріями стану суспільства досягнуті чи перевищені критичні значення параметрів національної безпеки, розробка будь-якої програми першочергових або довгострокових заходів щодо забезпечення економічної безпеки держави і практичні дії в цьому напрямі повинні спиратися на чітке усвідомлення реальних загроз.

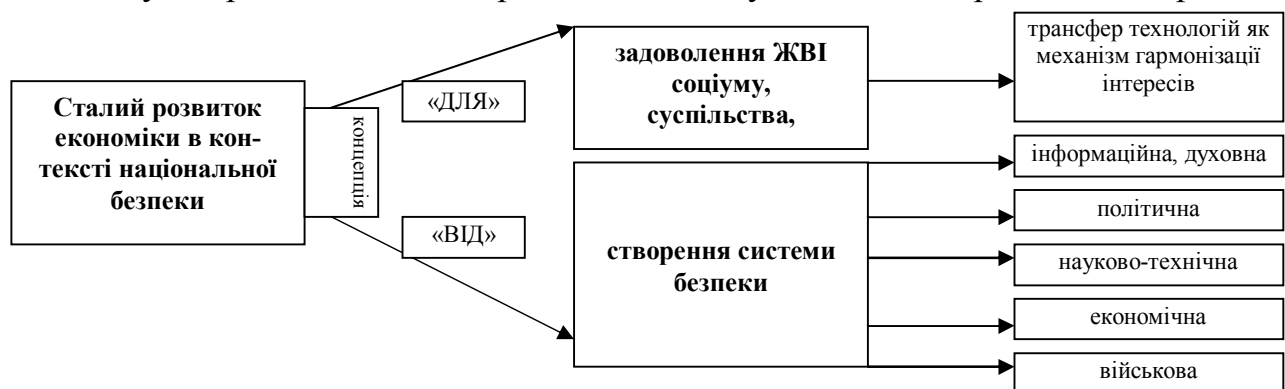

Рисунок 1 – Міждисциплінарний комплексний підхід до сталого розвитку економіки України в контексті національної безпеки (розроблено автором)

При цьому, під *загрозою* національній безпеці розуміють дії, явища і процеси (або їх сукупність), які перешкоджають реалізації життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави. Отже, під забезпеченням національної безпеки розуміють дію державних органів, організацій, в т.ч. суспільних об'єднань, а також окремих громадян по захисту життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави. Відповідно, забезпечення національної безпеки має ґрунтуватися на визначених принципах: 1) законності; 2) «всезагальної безпеки»; 3) створення балансу життєво важливих інтересів і взаємної відповідальності особистості, суспільства, держави в питаннях забезпечення наці-

ональної безпеки; 4) постійного інформування громадян країни по питанням національної безпеки [9, с. 8].

Процес забезпечення національної безпеки включає наступні етапи: 1) визначення життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави; 2) виявлення факторів, що створюють загрозу національній безпеці; 3) формування системи протидії негативним факторам та виникаючим загрозам, що також передбачає дію державних органів, організацій, в т.ч. суспільних об'єднань, окремих громадян щодо захисту життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави [9, с. 9].

Реальність сьогодення вимагає зосередження, перш за все, на інформаційній безпеці, що обумовлено транзитним розташування України, яке дозволяє створювати і використовувати в своїх національних інтересах міжнародні канали комунікації, а також інформаційним простором республіки, що характеризується відкритістю для впливу зарубіжних радіо- і телекомунікаційних засобів, печатних видінь і глобальної комп'ютерної мережі – Інтернет. Неприпустимо високий рівень залежності країни від зарубіжного програмного забезпечення і засобів інформатизації та недосконалість законодавства в інформаційній сфері створює можливості для маніпулювання інформацією, негативного впливу на свідомість людей, культуру, моральні і духовні устої суспільства, що підвищує ймовірність виникнення інформаційної загрози (інформаційної війни).

Життєво важливими інтересами України в інформаційній сфері слід вважати: 1) забезпечення інформаційних потреб особистості, суспільства і держави в усіх сферах життєдіяльності; 2) забезпечення прав громадян на таємницю кореспонденції, телефонних та інших сповіщень; 3) ефективне використання національних інформаційних ресурсів, створення умов по підтримці збереження і систематичному їх поповненню (відтворенню); 4) захист відомостей, що складають державну, службову, комерційну та іншу таємницю, що охороняється законодавством; 5) розвиток сучасних інформаційних технологій, національної індустрії засобів інформатизації і зв'язку, розширення участі країни в міжнародній кооперації виробників таких засобів і систем; 6) забезпечення безпеки інформаційних систем і мереж зв'язку; 7) участь країни в роботі міжнародних організацій, що визначають принципи і напрями співробітництва в інформаційній області.

При цьому, доцільно виділити основні фактори, що створюють загрозу інформаційній безпеці країни: 1) розповсюдження недостовірної або умовно викривленої інформації, що спрямована на руйнування суспільної злагоди, духовних і моральних цінностей суспільства, а також збудження національної і релігійної та соціальної ворожнечі; 2) залежність інформаційної інфраструктури країни від імпорту закордонних інформаційних технологій, засобів і систем інформатизації, зв'язку і програмного забезпечення; 3) недостатня забезпеченість кваліфікованими кадрами в області інформаційних технологій і захисту інформації; виїзд на постійне місце проживання за кордон висококваліфікованих фахів-

ців і право володарів інтелектуальної власності; 4) невідповідність інформаційного забезпечення державних і суспільних інститутів вимогам управління економічними, політичними і соціальними процесами; 5) недостатній розвиток системи державного ліцензування, сертифікації продуктів і систем інформаційних технологій і атестації об'єктів інформатизації у відповідності з вимогами інформаційної безпеки. Використання при створенні і модернізації національної інфраструктури не сертифікованих вітчизняних і зарубіжних інформаційних технологій, заходів захисту інформації, заходів інформатизації і зв'язку; 6) зростання числа злочинів, що створено з використанням інформаційних технологій. Несанкціонована розробка і розповсюдження програм, що порушують функціонування інформаційних систем і мереж зв'язку; 7) відсутність в Україні ефективної системи забезпечення збереження відкритої інформації, в т.ч. тієї, що являє собою інтелектуальну власність.

Незаперечно важливим, як зазначає Романов В.Л. у своїй праці «Соціально-інноваційний виклик державному управлінню» є той факт, що «... по мірі підвищення складності суспільних відносин, традиційно домінуюча в державному управлінні *економічна функція* трансформується в *соціальну*, тобто економіка стає не просто соціально-орієнтованою, а перш за все, соціально обумовленою.... На перший план висувуються завдання узгодження соціальних інтересів різних груп і верств населення, захисту прав і законних інтересів громадян, забезпечення умов для їх самореалізації, активного життєстрою. У цьому полягає сенс держави, що визначається як соціальна.... У таких умовах зростає значення функції держави, що має на меті регулювання соціальних інноваційних процесів, їх напрямку у соціально-конструктивний вектор розвитку суспільства».

Дослідження проблем розвитку сучасної цивілізації... переконливо доводять, що «центр тяжести в сфері глобальної конкурентоспособності смещается в культурно-ценностное русло, т. е. в сферу духа, а не материи» [3, с. 51]. Видатний економіст Катасонов В.Ю. в праці «Капитализм. История идеология «денежной цивилизации» наголошує, що «духовно-релігійна сфера – це «корінь» суспільства, який визначає програму розвитку «дерева»..., а під «імунною системою» суспільства ми розуміємо її моральний стан, який, визначається духовно-релігійним станом». Ми поділяємо точку зору авторів Архієпископа Іоанна (Попова), Возьмітеля А.А., Хвилі-Олінтера А.И., які розв'язуючи практичні проблеми духовної безпеки у роботі «Духовная безопасность России» відмітили, якщо «особистість – найвища цінність суспільства, то першооснову національної безпеки повинні складати інтереси окремих громадян, з яких випливають інтереси суспільства і держави в цілому. Держава розглядається як інструмент, що забезпечує найкращі умови для розвитку громадян, суспільства і самої держави, а державні інтереси у сфері безпеки незмінно повинні знаходитися в гармонійному співвідношенні з інтересами людини. При цьому, ... не допустимо збочення духовно-мотиваційної сфери особистості, не може індивідуалісти-

чна і матеріальна вигода переважати над вищими духовними цінностями. В ідеалі необхідно прагнути до рівноваги всіх аспектів безпеки ....». Кальман А.Г., Дарнопих Г.Ю. в статті «Экономическая безопасность государства и пути ее обеспечения в Украине» підкреслили, що місія сучасної держави як генерального суб'єкта особливого виду соціального управління визначається цілями забезпечення високої конкурентоспроможності і взаємовигідного партнерства країни в зовнішніх відносинах, створення умов для цілісного розвитку та ефективного функціонування національної спільноти, безпекою та підвищенням на цій основі рівня і якості життя громадян. Ці цілі держави органічно взаємопов'язані і формують єдине поле державно-управлінської діяльності, спрямованої на базисну мету – забезпечення сталості країни в умовах збурюючих змін (загроз) як у зовнішніх, так і внутрішніх суспільних відносинах.

Рада національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України» конкретизувала основні загрози економічній безпеці України. Разом з тим, оцінки загроз та рівня реалізації ЖВІ, національну безпеку розглядають як єдину систему видів безпеки, кожна з яких є самостійною підсистемою зі своїми характерними особливостями, які перебувають у діалектичному взаємозв'язку і тому пріоритети видів безпеки можуть змінюватися [10, с.35]. Виходячи з цього, рекомендовано акцентувати увагу на духовній та інформаційній безпеці як першопричини розвитку та необхідній умові стійкості соціально-економічної системи, з виходом на науково-технічну та політичну безпеку. Даний висновок корелює з результатами досліджень Світового товариства вивчення майбутнього (США), що свідчить про лідерство США в перспективі, де вища освіта – найважливіший козир США. У доповіді, підготовленій в 2006 р. лондонським Центром європейських реформ (Centre for European Reform), вказується, що Сполучені Штати інвестують у вищу освіту 2,6 % ВВП; для порівняння – відповідні показники Європи і Японії складають, відповідно, 1,2 і 1,1%. Проте, формування соціально-орієнтованої держави «залишиться нецивілізованим доки не будуть відновлені у своїх вікових правах «прості» норми моральності, що визначають мотивацію і соціальну поведінку людей. Поза духовності та моральності ні культура, ні цивілізація просто не існують. Нерозвиненість духу несумісна з науково-технічним прогресом, на що вказував великий фізик А. Ейнштейн. Отже, однією з найважливіших і найголовніших нереалізованих суспільних потреб стає духовна безпека, що повинно більш чітко і конкретно визначати національні інтереси у цій сфері, ієрархію цілей і завдань щодо її забезпечення, а також розробити обґрунтовані пропозиції щодо реалізації єдиної державної політики в найближчій перспективі.

Враховуючи вище викладене, доцільно виділити ЖВІ країни в гуманітарній сфері: 1) створення умов для повноцінного духовного та фізичного розвитку кожного громадянина країни; 2) збереження і зміцнення здоров'я нації, створення умов, забезпечуючи приріст населення; 3) підтримка здорового мораль-

ного потенціалу народу, збереження духовного та культурної спадщини, зміцнення традиційних цінностей суспільства; 4) збереження, зміцнення та розвиток інтелектуального потенціалу нації; 5) забезпечення реалізації прав громадян на свободу совісті та віросповідання; 6) розвиток національної гідності, збереження етичної, культурної та мовної самобутності громадян країни всіх національностей.

Серед основних факторів, що створюють загрозу гуманітарній безпеці країни є сенс виділити: 1) процес депопуляції, погіршення здоров'я народу; 2) девальвація традиційних духовних цінностей, загострення проблеми сім'ї, моральна деградація особистості; 3) зростання злочинів неповнолітніх; 4) збільшення числа осіб, що страдають на психічні розлади, алкоголізм, наркоманію, табакокуріння; збільшення кількості дітей, народжених з особливостями психофізичного розвитку; 5) скорочення чисельності наукових і науково-педагогічних кадрів, а також притока молоді в сферу освіти, науки, культури; недостатнє фінансування і матеріально-технічне забезпечення освіти, науки культури та охорони здоров'я; 6) активізація діяльності іноземних релігійних організацій і місіонерів по монополізації духовного життя суспільства, діяльність в країні неомістичних, псевдо релігійних груп.

Таким чином, враховуючи результати досліджень окремих світових організацій з прогнозування майбутнього, а також критерій стійкості будь-якої держави – реалізація життєво важливих інтересів (ЖВІ) особистості, підприємства, країни, в яку особистість входить, галузі, держави (національні інтереси) і союзу, в який воно входить, а головне – вищих еліт країни, на нашу думку, доцільно запропонувати розроблену схему сталого розвитку інноваційного соціально-орієнтованої держави у вигляді імпульсного ланцюжка взаємопов'язаних категорій «інноваційна діяльність промисловості» та «національна безпека»: «освіта – наука – інноваційна діяльність» – «розвиток промисловості» – «конкурентоспроможність національної економіки» – «демократія та соціальна стабільність» – «сталий розвиток економіки» – «національна безпека». Домінування факторів неекономічного характеру в посткризовий період розвитку світової економіки дозволило в якості перспективних джерел нововведень взяти освіту, що відповідає світовій і європейській моделі розвитку, потрійну спіраль Генрі Іцковіца і основним тенденціям країн лідерів. Крім того, на підтримку розвитку вітчизняної освіти, як одного з майбутніх джерел інновацій, слід згадати досвід реалізації інноваційної стратегії Сінгапуру: «...доцільно залучати іноземних вчених і технологів, але при цьому абсолютно необхідно вирощувати і власні кадри...необхідно запуснути спеціальну програму для вундеркіндів, для найобдарованіших дітей, знайти засоби, залучити розвивати і вирощувати таланти» [12]. Вміння перетворювати знання на капітал та готовність віддано працювати на благо української економіки стають основними завданнями, яки повинні знайти відображення в системі цінностей кожного студента-українця, як майбутньої еліти нації, яка має розвиватися на основі чітко виокремлених пріори-

тетних напрямів розвитку. Так, *до пріоритетних напрямів забезпечення безпеки України в інформаційній сфері доцільно віднести:* 1) удосконалення механізмів реалізації прав громадян на отримання інформації, форм і способів взаємодії держави з засобами масової інформації, забезпечення доступу до відкритих інформаційних ресурсів, державних органів, органів місцевого управління і самоуправління, до архівних матеріалів, іншій відкритій соціально значимій інформації; 2) розробка і втілення сучасних методів і засобів захисту інформаційних технологій, перш за все тих, що використовуються в системах управління військами і зброєю, екологічно небезпечними і економічно важливими виробництвами; 3) здійснення державного контролю за розробкою, створенням, розвитком і використанням засобів інформації; 4) забезпечення правових і організаційних умов попередження, виявлення, недопущення злочинів в інформаційній сфері; 5) участь України в міжнародних угодах, що регулюють на рівноправній основі світовий інформаційний обмін, у створенні та використанні міждержавних і міжнародних глобальних інформаційних систем і мереж.

До пріоритетних напрямів забезпечення безпеки України в гуманітарній сфері доцільно віднести: 1) реалізацію державної політики, спрямованої на духовний і моральний розвиток особистості і суспільства; 2) здійснення заходів з профілактики соціально-небезпечних захворювань: алкоголізму, наркоманії, табакокуріння, забезпечення стабільної медико-демографічної ситуації, належного рівня здоров'я громадян; 3) розвиток освіти, науки, культури, охорони здоров'я. Зміцнення міжнародного співтовариства в цих сферах; 4) удосконалення державної політики в галузі національно-культурного розвитку національних спільнот країни і міжнаціональних відносин, спрямованих на створення умов розвитку всіх етносів країни, як єдиного народу. Забезпечення всебічної просвіти національної історії, охорона і збереження історико-культурних цінностей; 5) підтримка сім'ї як найважливішого інституту розвитку і соціалізації дітей, створення сприятливих соціально-економічних умов для її життєдіяльності; 6) удосконалення системи духовно-морального виховання дітей, підлітків, молоді, формування здорового способу життя, профілактика негативних явищ в підлітковому і молодіжному середовищі, а також системи по виявленню, розвитку творчого потенціалу, і підтримці талановитих дітей та молоді; 7) протидія негативному впливу іноземних релігійних організацій і місіонерів. Забезпечення моніторингу етноконфесіонального середовища; 8) реалізація довгострокової стратегії сприяння духовного і культурного розвитку української діаспори.

Борис Санто наголошує на тому, що «прискорений інноваційний розвиток не лише керований, але й повинний бути стратегічно керованим.... Якщо вести мову про слаборозвинені країни, то вони мають шанс наздогнати і піти вперед лідерів, а також забезпечити свою технологічну першість, якщо будуть в змозі освоїти стратегічно правильну модель інноваційного саморозвитку. Закон невинного інноваційного розвитку говорить, що якщо зупинишся на підйомі, крах неминучий. Лінійна послідовність розвитку складається з функціональних кро-

ків, кожен з яких нелінійний за своїм характером, тобто супроводжується несподіваними перешкодами, конфліктами, вимушеною реорганізацією і т.п.» [6]. Дана теза дає нам підставу щодо формування алгоритму оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів на основі опрацювання динамічної моделі системи управління [13]. Отже, алгоритм формування оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів складається наступних етапів: 1) розробка концепції та різних стратегій оптимального управління процесом з формуванням стратегічних і тактичних цілей та обліком ЖВІ учасників процесу; 2) оцінка наявних ресурсів для досягнення мети; 3) оцінка поточного стану досягнення цілей (завдань) з обґрунтуванням необхідної кількості відповідних показників (індикаторів), включаючи показники ЖВІ учасників процесу; 4) аналіз внутрішніх і зовнішніх загроз (ризиків) і обґрунтування найбільш ймовірних і небезпечних; 5) вибір критеріїв оптимальної відпрацювання цих загроз; 6) оцінка динамічних характеристик зміни контрольованих і регульованих показників (параметрів) системи управління; 7) формування динамічної моделі системи управління, які забезпечують: 7.1. відпрацювання кожного найбільш небезпечного обурення (загрози) за своїм каналом з використанням основних фундаментальних принципів управління: а) по відхиленню; б) за збуренням; в) комбінованого управління по відхиленню і обуренню; 7.2. неухильне (стале) виконання основних прогностичних регульованих макро- або мікроекономічних показників з максимальною швидкістю при використанні наявних ресурсів; 7.3. випередження запізнювання і компенсацію інерційності по всіх каналах руху інформації, необхідної для організації оптимального управління (наприклад, вироблення антикризових заходів); 7.4. використання принципів самонастроювання, адаптації та самоорганізації на основі максимального задоволення ЖВІ учасників процесу; 8) обґрунтування оптимальної стратегії досягнення мети та шляхів її реалізації; 9) оцінка отриманих результатів на основі корегування структури і параметрів системи управління, з урахуванням мінливих характеристик внутрішніх і зовнішніх загроз.

ВИСНОВКИ. Реалізація розробленого алгоритму оптимального управління процесом гармонізації національних інтересів сталого інноваційного соціально-орієнтованого розвитку економіки України, який ґрунтується на законі невинного інноваційного розвитку та стратегічно правильній моделі інноваційного саморозвитку країни, й виокремлює інформаційну та духовну безпеку як першопричини гармонізації інтересів між соціумом, суспільством та державою, сприятиме сталому розвитку, соціальній стабільності, а також економічній безпеці держави за умови інноваційної спрямованості промисловості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про основи національної безпеки України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030964.html.

2. Капица Ю.М. Международно-правовое регулирование в сфере трансфера технологий и национальные приоритеты: проблемы соотношения. / Ю.М. Капица. – 2007. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.innocentr.com/lib/?action=view_section&id=173.
3. Радзієвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзієвська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.
4. Соловйов В.П. Новые возможности и новые проблемы инновационного развития экономики: опыт самоинтервью. / В.П. Соловйов // Инновации. – 2011. – №9 (155). – С. 90–97.
5. Санто Борис Инновационное саморазвитие. / Борис Санто. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://iee.org.ua/ru/publication/24/>.
6. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання. / В.М. Геєць. – К.: Ін-т екон. та прогнозування, 2000. – 344 с.
7. Бережная И.В. Основы экономической доктрины развития социальноориентированной экономики АР Крым / И.В. Бережная, Е.А. Михуринская // Экономика и управление. – 2010. – №6. – С. 57–62
8. Національна безпека України: стратегічні пріоритети та шляхи їх реалізації: матеріали «круглого столу» / за заг. ред. О. В. Литвиненка. – К.: НІСД, 2011. – 64 с.
9. Экономическая безопасность: теория, методология, практика / под науч. ред. Никитенко П.Г., Булавко В.Г.; Институт экономики НАН Беларуси. – Минск: Право и экономика, 2009. – 394 с.
10. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави: підруч. / В.Г. Радецький та інші. – К.: НУООНУ, 2009. – 596 с.
11. Hans J. Morgenthau. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. Third Edition. N.Y., 1961. – С. 54 – (перевод М. Старкова)
12. Бондар-Подгурская О.В. Особенности устойчивого развития экономики Украины в контексте национальной безопасности // Материалы V международного симпозиума «Трансфер технологий от науки к бизнесу», 15–20 сентября 2013., м. Алушта. – С. 137–144.
13. Никитенко П.Г., Кулаков Г.Т., Бондарь О.В. Динамическая модель системы управления валовым внутренним продуктом Украины с прогнозом до 2020 года // Збірник наукових праць по матеріалам 15 Міжнародної науково-практичної конференції з інноваційної діяльності 13–17 вересня 2010 року «Проблеми та перспективи інноваційного розвитку економіки» – Київ, Сімферополь, Алушта, 2010. – С. 220–225.

MANAGEMENT OF NATIONAL INTERESTS' HARMONIZATION PROCESSES IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE SOCIAL-ORIENTED DEVELOPMENT OF UKRAINE

O. V. Bondar-Podhurskaya

Higher Educational Institution of Ukoopspilka „Poltava University of Economics and Trade”,

vul. 3 Koval, Poltava, 36000, Ukraine. E-mail: ksycha101@yandex.ua

The author developed the algorithm of creating the optimal management of national interests' harmonization processes of sustainable innovative social-oriented development of Ukraine's economy.

It's based on the law of relentless innovative development and strategically correct model of innovative self-development of the state. Based on the analysis of the main problems of national safety was investigated the informational and spiritual safety as the root causes of interest's harmonization between the socium, the society and the state. At the same time innovative thrust of

industry is considered as a condition for sustainable development, basis of democracy and social stability, and guarantor of the state's economic safety.

Key words: national interests, harmonization, industry, innovative model of development, economic safety.

REFERENCES

1. Law of Ukraine "On National Security of Ukraine" [Electronic resource], available at: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T030964.html, Ukraine
2. Kapitsa, Yu. M. (2007), "International legal regulation in the field of technology transfer and national priorities: the problem of correlation", [Electronic resource], available at: http://www.innocentr.com/lib/?action=view_section&id=173, Ukraine.
3. Radzievskaya, S.O. (2012), *Konkurentospromoznist ta integraciyni perspektivu Ukraine* [Competitiveness and integration prospects Ukraine], Knowledge of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
4. Solovyov, V.P. (2011), "New opportunities and new challenges for innovative economic development: experience samointervyu", *Innovations*, no. 09, pp. 90–97.
5. Santo, B. (2004), "Innovatsionnoe samorazvitie" [Electronic resource], available at: <http://iee.org.ua/ru/publication/24>, Hungary
6. Geets, V.M. (2000), *Nestabilnist ta ekonomihne zrostannya* [Instability and Economic Growth], Institute of Economics. And Forecasting, Kyiv, Ukraine.
7. Berezhnaya, I.V. and Mihurinskaya, E.A. (2010), "Fundamentals of economic development doctrine a socially Economy of Crimea", *Economics and Management*, no. 6, pp. 57–62.
8. Litvinenko, A. (2011), *Nacionalna bezpeka Ukrainu: strategichni prioritetu ta shlyhu ih realizacii* [National Security of Ukraine: Strategic priorities and ways of implementation], NISS, Kyiv, Ukraine.
9. Nikitenko, P.G. and Bulavko, V.G. (2009), *Ekonomiheskay bezopasnost: teoriya, metodologiya, praltika* [Economic security: theory, methodology, practice], Law and Economics, Minsk, Republic of Belarus.
10. Radetzky, V.G. (2009), *Osnovu strategii nacionalnoi bezpeku ta oboronu dergavu* [Fundamentals of national security strategy and defense], NUONU, Kyiv, Ukraine.
11. Hans, J. Morgenthau. *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*. Third Edition, Translated by M. Starkova, New York, USA.
12. Bondar-Podgurskaya, O.V. (2013), "Features sustainable development of economy of Ukraine in the context of national security", *International Symposium "Transfer of technology from science to business"*, Alushta, September 15-20, 2013, pp.137–144.
13. Nikitenko, P.G., Kulakov, G.T., and Bondar, O.V. (2010), "Dynamic model of the control system gross domestic product of Ukraine with projections to 2020", *Zbirnyk naykovykh prats on materials 15 International Scientific Conference on Innovation Activity*, Kyiv, Simferopol, Alushta, Ukraine. pp. 220–225.

Стаття надійшла 20.02 2014